

Akademický rok 2023/2024

Diplomová práce – posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta: BcA. Jakub Matušek

Název práce: Sociálne siete

Slovní hodnocení:

Jakub Matušek si mne vybral jako oponenta sám, což vzhledem k mému zaměření mimo oblasti sochařské tvorby, vnímám jako snahu rozšířit a získat zpětnou vazbu zpoza hranic hlavního oboru diplomujícího.

Považuji za důležité, aby umělecká tvorba, jakkoliv technicky a technologicky náročná, se neuchylovala do konformních hranic vlastních sfér, ale naopak si žila v kontaktu s jinými médii, uměleckými přístupy a kontexty, jako i se společností a její soudobou realitou. Oceňuji tak nejen volbu oponenta mimo vlastní obor, ale i volbu tématu diplomové práce.

S Jakubem Matušekem jsme se setkali na předběžnou ukázkou práce a rozhovor v Ateliéru sochařství na konci března 2024. Práce byla v té době již v pokročilé fázi fabrikace, diplomující mi představil počáteční iterace práce a zavrhnutá řešení (menší a větší figury, jejich poloha), postupně nalézaná vylepšení a konečně také podobu, pro kterou se nakonec rozhodl. Jakub Matušek na mne zapůsobil svými technologickými znalostmi v oblasti polymerového 3D tisku a stereolitografie a zejména upřímným západem a nadšením pro ně. Právě nadšení a z něj plynoucí radost považuji za předpoklad pro dlouhodobě udržitelnou uměleckou tvorbu, a proto přeji diplomujícímu jejich nepolevení v budoucnu.

Jakub Matušek si jako téma své diplomové práce zvolil sociální síť. V řešení práce vychází z figury v malém měřítku, s níž má bohaté a dlouhodobé zkušenosti. V představené práci tento přístup rozvíjí a malé figury dále skládá do vyššího strukturního celku – sítě, či obecněji řečeno tkaniny. Figura, jakožto jeden z prvotních motivů (pravěkého) výtvarného umění a následně několika-tisíciletá stálice až středobod evropské sochařské tradice, je tak nejen zmenšena k hranicím pozorovatelnosti lidským okem, ale dokonce i její samotná póza je přímo podřízena vyšší struktuře a její funkcionalitě. Anti-figurální tendence v díle pokračuje i v aspektu modelace samotné figury: nejde o digitalizovaný autorský model, 3D sken reálné postavy, či digitálně modelovaný objekt, ale jen minimálně protiskově upravenou postavu ze softwaru DAZ. Z figury, svatého grálu sochařství, se tak stává ponížený článek ve větším modulárním systému. Šedá barva tohoto článku přítom, nejenže v souladu s předchozími tendencemi autora (užívání odpadních podpěr) podkřívá zázemí samotného média, ale koresponduje také s defaultními barvami nenastavených avatarů a nenahraných profilových fotek.

Při pohledu na těla redukována na jedno pohlaví, jeden věk, výšku, jeden atletický typ, jednu pózu, na šedou masu, jež plní funkci, nás může napadnout: Jsme takoví*é? Je vůbec Sociální síť o člověku?

Přivírám oči, či jenom ustupuji, a troufám si říci, že nikoliv. Vidíme strukturu plnicí funkci – ať již v závěsu jaksi blízkou parabole, tak zakrývací, pokrývací, estetickou. Portrétní aspekty zachycující identitu subjektů je nutné naplňovat pouze dokud plní účel. V uměleckém díle by jím mohl být význam, v extraktivistické logice kapitalismu pak zisk. A právě odtud pramení aspekt redukce, v které jsou si Sociální síť a sociální síť natolik podobné: nejde o mne, Vás, Jakuba Matuška, sousedku, partnera, o individuum s vlastní subjektivitou, ale muže do 25 let, ženy mezi 30 a 50 lety, osoby, které v poslední době alespoň 3x nakoupily online, uživatelstvo, které sleduje stránku a pravidelně se loguje, osoby bydlící v Brně, člověka vlastního automobil, bezdětného a se zálibou v kosmetice a pravicové politice, kohokoliv – reprezentovaného šedou ikonou. Míra, do níž je třeba vykreslovat a akceptovat individuum je dána pouze užitím – vytyčenými plány zadavatele cílené reklamy a rozpočtem, mimo tyto mantinely nad detaily není třeba uvažovat. Subjekt se stává materiálem k formování a vytěžení.

Zatímco ve Fucking Hell od Jaka a Dinose Chapmanových můžeme sledovat hrůzu, kterou prožila jednotlivá individua, v Screen Do Ho Suha zeď tvořenou variovanými jednotlivci různých pohlaví a tříd a ve Field for the British Isles od Antonyho Gormleyho naopak nás sledují oči naivních a přesto individuálních figurek, v Sociálně sieti sledujeme člověka abstrahovaného na šedý průměr, kterým není nikdo z nás, a přitom v jeho*její roli vystupujeme každý den. Důležitou roli, vzhledem k proměnlivosti díla, však bude hrát jeho instalace, jejíž konečná podoba mi současné době není známa a proto je moje klasifikace opravdu pouze návrhem a těším se na debatu komise. Jsou to totiž právě autorem/akcionáři zvolené síly, pnutí, procesy, závěsy a ohyby, které ovlivňují nejen podoba a tvar sítě, ale i její vliv a význam.

Geert Lovink před dvěma lety napsal: "Gone are the days of innocent surfing the Web. Today we are pulled in by powerful forces, until one day we stop thinking about them all together. To put it in Byung-Chul Han's words, the subjugated subject is not even aware of its own subjugation."¹ v této a výše naznačené souvislosti jsem toho názoru, že dílo je aktuální, a věřím, že může být přínosem.

Zároveň bych však rád podotknul, že byť je interpretace díla v konečném důsledku skutečně záležitostí diváctva, jsem toho názoru, že je určitým závazkem autorství jít diváckému čtení vstříc, alespoň minimálně tím, že autor vyjde vstříc čtení odbornému, jež později skrze galerijní, kurátorskou, kunsthistorickou a další práci pomáhá diváctvu v jejich čtení. Součástí tohoto závazku přitom může být naplnění požadavků kladených na dokumentaci závěrečné práce ze strany Fakulty výtvarných umění, které ve velké míře v případě dokumentace diplomové práce Sociálně sieti bohužel chybí, konkrétně absence abstraktu, nenaplnění rozsahu textové a obrazové části. Nezmiňuji to ani tolik z nutnosti naplnit roli oponenta, a rozhodně ne ze škodolibého puntičkářství, ale především jako čistě praktický tip do budoucí umělecké praxe: je totiž mnohem snadnější dílo postavené na slovní hříčce shodit ze stolu jako přímočarou naivní zkratku, než se pokoušet o jeho komplexní a možná zcela expanzivní výklad, zvláště při nedostatku informačních a

¹ *Stuck on the Platform*, 2022. 1. Amsterdam: Valiz. ISBN 978-94-93246-08-9

dalších zdrojů. Jsou situace, kdy takové práci někdo vzhledem k institucionálnímu rámci věnuje několik večerů, a pak také dny, kdy se v galerii zkrátka jde dál.

Otázky k rozpravě:

Uvádíte: “Preto je toto zhmotnenie skutočné a nesnaží sa ho obísť použitím konceptu ako média, ale jedná sa o sochársky prístup ku zhotoveniu objektu[.]”, není však slovní hříčka sama o sobě konceptem?

Jaký vnímáte rozdíl mezi Vaším dílem a v inspiračních zdrojích uvedeného díla Net-Work od sochaře Do Ho Suh?

V práci redukuje kromě figury i topologii sítě, zvažoval jste i komplexnější způsoby jejího ztvárnění (pro referenci například Tomas Saraceno – Galaxies Forming along Filaments, like Droplets along the Strands of a Spider’s Web), či klíčovou byla právě plochost a přiblížení se textilu?

Závěrečné hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě

Návrh klasifikace:

C

Posudek vypracoval(a):

MgA. Andreas Gajdošík

Datum:

5. 5. 2024